

»καὶ χρόνον μακρὸν κατατρίψαντας καὶ πρὸς
»οὐδένα ἀποκνήσαντας κόπον, ἵνα θεραπεύσῃσι
»τὰς ὥραιάς τέχνας, ἀπ' ὧν ἐν τῇ πατρίδι ἐπαί-
»νους μᾶλλον ἢ κέρδη δύνανται νὰ ἐλπίσωσι,
»νομίζω ὅτι ὁ κυρ. Καλλιβωκᾶς καὶ ὁ π.
»αὐτοῦ τοῦ νόμου ἠθέλεν ἀπαλλαγῇ
»τοῦ διαγωνισμοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Κυβέρνησις
»κρίνῃ μὲν εὐλογον τὴν ἀπαλλαγὴν, ὅπερ ἄλλως
»ἠθέλεν εἶσθαι σαφὲς τεκμήριον ἀμφιβολίας
»περὶ τῆς πραγματικῆς τοῦ ἀνδρὸς ἱκανότητος».

Ἡ Γερουσία ἐνέκρινε τὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης
καὶ διὰ ἐγγράφου αὐτῆς τῆς 6 Δεκεμβρίου τοῦ
1858 πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Ἀρχοντα
τῆς Παιδείας Μουστοξύδην, διορίζει τὸν Καλλι

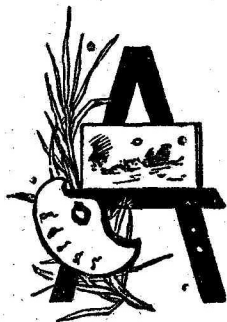
βωκᾶν, ὅστις διὰ τῶν ἰδίων ἔργων ἔ-
δωκεν ἤδη δείγματα διακεκριμένης
ἱκανότητος, ἄνευ συναγωνισμοῦ.

Ὁ Καλλιβωκᾶς ἦτο τύπος μελιχίου καὶ ἀγα-
θοτάτου ἀνδρὸς, ἀφωσιωμένος ὅλως εἰς τὴν
τέχνην. Ἐπίσης ἦτο τύπος χριστιανοῦ, φιλακό-
λουθος καὶ καλὸς φίλος. Ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον
ἐπίστος, ὀλίγα γράμματα ἐγνώριζε καὶ ἑσπερεῖτο
γνώσεων. Καίτοι εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔμεινεν ἐπὶ
πολλὰ ἔτη, τῆς Ἰταλικῆς δὲν ἦτο κάτοχος.

Αἱ προσωπογραφίαι αὐτοῦ ὁμοιάζον· τὰ δὲ
πρωτότυπα αὐτοῦ ἔργα εἶναι ἀπομιμήσεις.

ΣΠ. ΔΕ - ΒΙΑΖΗΣ

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΠΕΦΑΣΙΣΕ τὸ Κράτος πλέον
νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἀνεγέρ-
σεως Ἑθνικῆς Πινακοθήκης,
διατίθεται δὲ ἡδὴ ἐν ποσὸν ὅπως
χρησιμεύσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν
τοῦτον. Τὸ ποσὸν οὐτε μέγα εἶνε,
οὔτε ὥς θ' ἀρκέσῃ διὰ τὴν
πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ,
ἥτοι διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰ-

κοδομῆς. Ἐν τοῦτοις τίθεται ἡ ἀρχὴ καὶ ὑπάρχει ἐλπίς
ὅτι θὰ εὐρεθῇ κάποιος ἐραστὴς τῶν τεχνῶν ὅπως συμ-
πληρώσῃ τὸ ἔργον. Εἰς κατὰ μικρὰ τῶν ὁποίων οἱ οἰ-
κονομικοὶ πόροι δὲν ἐπαρκέσονται δι' ἔργα οἷα εἶνε ὁ κα-
ταρτισμὸς Πινακοθηκῶν, τὸ σπουδαῖον εἶνε ἡ πρώτη
ᾧθησις, εἶνε ἡ ἀρχὴ καὶ κατόπιν ἡ συμπλήρωσις ἐρχε-
ται χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις, διὰ κληροδοτημάτων, διὰ
δωρεῶν κτλ. Ἄλλως τε οὕτω ἐδμησοργήθησαν αἱ πλει-
σταὶ ἐν τῷ κόσμῳ Πινακοθήκαι. Πλοῦστοι καλαίσθητοι
ἄνδρες, οἵτινες ἐφθειρον τὴν ζωὴν των συλλέγοντες ἔργα
τέχνης, μετὰ θάνατον διέθεσαν ταῦτα ὑπὲρ τῶν δημο-
σίων Πινακοθηκῶν. Διὰ τῶν τοιούτων δὲ δωρεῶν, καὶ
διὰ τῶν παροχῶν τοῦ Δημοσίου ἀπετελέσθησαν ὅλαι.

Παρ' ἡμῖν βεβαίως εἶνε δύσκολον νὰ ἐλπίσῃ τις ὅτι
θὰ σχηματισθῇ Πινακοθήκη περιλαμβάνουσα ἔργα τῶν
μεγάλων διδασκάλων τῆς Δύσεως. Πρῶτον διότι εἶνε
δυσχερὲς ἂν μὴ ἀδύνατον, ἡ ἐξεύρεσις ἔργων τῶν ἀρ-
χαιοτέρων ζωγράφων, καὶ δεύτερον καὶ ἂν που εὐρί-
σκονται τοιαῦτα, ἡ προμήθεια καὶ ἐνὸς μόνου δύναται
νὰ κλονίσῃ τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ ἑλλην. Κράτους.

Τὸ νὰ περιμένῃ τις δωρεὰς παρὰ ζαπλοῦτων Ἑλ-
λήνων εἰκότων τὸ πρᾶγμα εἶνε σήμερον μάταιον, διότι
τοιούτοι Ἕλληνες συλλέκται, ἔχοντες τὸ ἀκατάβλητον
αὐτὸ πάθος τῆς συλλογῆς καλλιτεχνικῶν ἢ περιέργων
ἀντικειμένων τέχνης, δὲν ὑπάρχουσι, καὶ τινες δὲ οἵ-
τινες ὑπῆρχον διέθεσαν τὰ ἀντικείμενα τῶν συλλογῶν
των εἰς ξένα Μουσεῖα. Ὑπάρχουσιν ὅμως μερικὰ ἔργα
εἰς τὴν σημερινὴν Πινακοθήκην μεγάλης καλλιτεχνικῆς
ἀξίας, καὶ τὰ ὅποια θ' ἀποτελέσωσι κάλλιστον τμήμα
μᾶς μικρᾶς Πινακοθήκης. Ἀλλ' ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ
ἀποτελέσωμεν Πινακοθήκην μεγάλου καλλιτεχνῶν, πα-
λαιότερον ἢ ἐνωτέρω, δυνάμεθα βεβαίως νὰ καταρτί-
σωμεν Πινακοθήκην μοναδικὴν εἰς τὸ εἶδος τῆς, περι-
λαμβάνουσαν ἔργα ζωγράφων Βυζαντινῶν πάσης ἐπο-
χῆς καὶ πάσης τεχνοτροπίας.

Ἡ περισυλλογὴ δὲ τοιούτων ἔργων δὲν εἶνε οὔτε ἀ-

δύνατος, οὔτε δυσχερὲς ἐν Ἑλλάδι σήμερον. Μετὰ τινα
ἔτη ὥς θὰ εἶνε ἀκατόρθωτος. Εἰς τοὺς παλαιούς
Ναοὺς, εἰς τὰ Μοναστήρια, παρ' ἰδιωτῆς ὑπάρχουσιν
εἰκόνας Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἑξαισίοι. Εἰς καταρρέοντα
ἐρημοκαλῆρια διατηροῦνται ἀκόμη τοιχογραφίαι θαυμα-
σίου κάλλους, ὑπερφυμύζουσαι πολλὰς τὸν χρωστῆρα
τοῦ Πανσελήνου. Τὰς τοιχογραφίας ταύτας διασφάζει ἀ-
κόμη ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων ἡ εὐλάβεια τῶν χωρικῶν,
ἀλλ' ἂν δὲν προλάβωσι ν' ἀποτοιχίσωσιν αὐτὰς θ' ἀπο-
λεσθῶσι διὰ παντὸς αὐταί. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης μωσαϊ-
κὰ εἰς ἐρήμους Ναοὺς τῆς Θεσσαλίας, εἰς οὓς κατηνύλ-
λονται ἄλλοτε τὰ κτήρη ρυπαρῶν ἀγωγέων, τὰ ὅποια
δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ τῆς Ραβέννης,
ταῦτα δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀργογραφῶν τῆς βυζαντινῆς
ἐποχῆς, συγκεντρούμενα εἰς ἓν Μουσεῖον, θὰ σχηματί-
σωσι Πινακοθήκην πρωτότυπον καὶ χαρακτηριστικὴν.

Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη δὲν εἶνε τοιαύτη, τὴν ὅποιαν
δύναται τις νὰ παρίδῃ, προκειμένου μάλιστα περὶ κα-
ταρτισμοῦ Ἑθνικῆς Πινακοθήκης· πρὸς αὐτὴν πρὸ πάν-
των δέον νὰ στρέψῃ ἡ ἀρμοδιὰ ἐπιτροπῇ τὰς προσπα-
θείας τῆς, διότι δύναται νὰ καταρτίσῃ καὶ πρωτότυ-
πον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς καὶ μοναδικόν.

Ἐπίσης τὸ Κράτος δέον νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν
τοῦ πρὸς καταρτισμὸν πινάκων τῶν συγχρόνων Ἑλλή-
νων ζωγράφων, διαθέτον κατ' ἔτος ἐν ποσὸν πρὸς τὸν
σκοπὸν τοῦτον, νὰ καταβληθῇ δὲ προσπάθεια περὶ ἀπο-
κτήσεως πινάκων προγενεστέρων ἐποχῶν. Ἰσως θὰ
παρατηρήσῃ τις, ὅτι ἡ Γραφικὴ παρ' ἡμῖν δὲν ἐφθασεν
εἰς ὕψος τοιούτου, ὥστε νὰ φιλοδοξῇ νὰ τεθῶσι τὰ
προϊόντα αὐτῆς εἰς ἰδιαίτερον Μουσεῖον. Ἐν πρώτοις
τὴν ἐκφραζομένην συνεχῶς τοιαύτην γνώμην δὲν παρα-
δεχόμεθα ἀπόλυτως ὡς ὀρθήν, διότι ἡ σύγχρονος Ἑλλὰς
παρήγαγε καλλιτέχνας, οἵτινες, ὅπου δήποτε βιοῦντες,
θὰ ἠδύναντο νὰ τιμῶσιν τὴν Τέχνην. Ἀλλ' ἐκτὸς τού-
του, ἡ Πινακοθήκη δὲν καταρτίζεται διὰ τοὺς συγχρό-
νους. Ἀποβλέπει μᾶλλον εἰς τὸ μέλλον, εἰς μακρο-
σμένον μάλιστα μέλλον, εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ προμηθεύ-
ται ἔργα τῶν συγχρόνων, διότι δι' αὐτῶν θὰ δεικνύεται
ἡ ἐξέλιξις παρ' ἡμῖν τῆς Γραφικῆς, θ' ἀποτελῶσι δὲ
ταῦτα τὴν ἀληθὴ καὶ τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν τῆς
παρ' ἡμῖν Τέχνης. Δὲν νομίζω, ὅτι ἡ ἀναλαβὸν τὸ
ἔργον τοῦ καταρτισμοῦ Πινακοθήκης ἐπιτροπῇ, ἀποτε-
λουμένη ἐξ ἀνδρῶν ἁκρᾶς καλαισθησίας καὶ σπανί-
ας μορφώσεως, δὲν θὰ ἔχη ταῦτα ὅπ' ὄνιν, ἀλλὰ καλὸν
εἶνε νὰ λέγωνται ταῦτα, διότι, ἂν δὲν ληφθῇ πρόνοι-
α εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περὶ αὐτῶν, ὥς τὸ Κράτος θὰ δαπα-
νήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἑκατονταπλάσια, χωρὶς νὰ ἀποκτήσῃ
ὅ,τι σήμερον εὐρίσκει ἀντὶ ἀσημάντου ποσοῦ.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ